

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ З МЕТОЮ УПРАВЛІННЯ У КОНТЕКСТІ ПРИЧИН ТА НАСЛІДКІВ

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

Висвітлено погляди на оцінювання фінансових результатів діяльності підприємств, організацій та установ на засадах процесного та системного підходів, котрі сприятимуть дієвому управлінню зазначеною діяльністю у контексті причин та наслідків.

Ключові слова: діяльність, причина, наслідок, результативність, управління.

METHODOLOGICAL BASIS OF ASSESSING FINANCIAL RESULTS FOR MANAGEMENT PURPOSES IN THE CONTEXT OF CAUSES AND EFFECTS

Abstract

Views on the assessment of financial results of enterprises, organizations and institutions based on process and system approaches are highlighted, which will contribute to the effective management of the specified activity in the context of causes and consequences.

Keywords: activity, cause, consequence, effectiveness, management.

Вступ

Успішне функціонування національної економіки значною мірою залежить від ефективності діяльності вітчизняних підприємств, організацій та установ. Зазначене актуалізує питання оцінювання фінансових результатів з урахуванням інновованих підходів. Метою роботи є висвітлення деяких методичних основ оцінювання результативності діяльності підприємств, організацій та установ для їхнього практичного застосування у контексті управління на засадах причинно-наслідкових зв'язків.

Результати дослідження

Дослідження причинно-наслідкових зв'язків у процесі вивчення проблем, пов'язаних з управлінням функціонуванням і розвитком систем різних рівнів ієрархії, є актуальним завданням сучасності. Як відомо, в економіці, так само як і в інших науках, під час аналізу явищ і процесів, що відбуваються у системах будь-якого типу та рівня, науковці й практики прагнуть виявити причинно-наслідкові зв'язки для забезпечення раціонального та цілеспрямованого управління системою. Ця проблематика – предмет дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців. Невирішеною частиною проблеми вважаємо відсутність такої методології управління, котра слугувала б засобом підвищення результативності управління функціонуванням і розвитком підприємств, організацій та установ як складних систем з одночасним урахуванням і наслідків (фінансових результатів) такого функціонування, й причин (факторів, імпульсів) впливу на процеси функціонування та розвитку систем. Таким управлінням, на нашу думку, може слугувати SEE-управління, котре базується на авторських SEE-моделях (див., до прикладу [1], [2] та ін.). Процес функціонування та розвитку систем є діалектичною єдністю причини і наслідку. Причиною при цьому вважається те явище (процес), котре викликало інше; результатом дії причини є наслідок. Причина і наслідок взаємодіють між собою, але у часі причина випереджає наслідок, одне й те саме явище з одного боку виступає як причина, а з другого – як наслідок, на взаємодію причини і наслідку впливають відповідні умови. В авторському SEE-управлінні на основі SEE-моделей (відомим як моделі Буреннікової (Поліщук)-Ярмоленка) цими умовами в певній мірі слугують F-імпульси як індикатори спрямованості наслідків процесів

функціонування та розвитку систем. F-імпульси (фактори) є такими, котрі сприятимуть позитивному (чи негативному) впливові на процеси функціонування складних систем у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі з метою дієвого управління цими системами. Омонімічний акронім SEE у назвах на кшталт SEE-модель, SEE-управління тощо був утворений авторами цих моделей із перших літер слів *scale*, *effectiveness*, *efficiency*; порядок літер пояснюється порядком обчислення масштабності з показником *K*, ефективності з показником *E*, результативності з показником *R*. Розуміння причин і наслідків процесів функціонування та розвитку систем у контексті SEE-моделювання та прикладного застосування SEE-моделей у SEE-управлінні системами різних типів і рівнів сприятиме прийняттю й реалізації науково обґрунтованих управлінських рішень щодо процесів функціонування та розвитку систем. Незнання причин призводить до відповідного нерозуміння наслідків (зокрема, фінансових результатів), що веде до певної бездіяльності. Важливим моментом у парадигмі “причина-наслідок” має стати складова “діяльність/бездіяльність”: “причина-діяльність-наслідок (фінансовий результат)”.

SEE-управління, яке узгоджується з концептуальною сутністю процесів і передбачає формулювання їхніх причинно-наслідкових зв’язків, вимагає застосування так званої алгебри процесів як засобу формалізованого опису складних систем. Механізм SEE-управління має враховувати “...особливості функціонування складних систем в умовах мінливого зовнішнього середовища, а також сукупність цілей, завдань, функцій, принципів, методів, засобів, прийомів, чинників, технологій, ресурсів (у тому числі інформаційних), типів, результатів і потребує відповідних управлінських дій за всіма ними. Іншими складовими частинами механізму SEE-управління служать показники складових результативності процесу функціонування систем, F-імпульси як індикатори спрямованості наслідків підпроцесів процесу функціонування систем” [1, с. 151]. Активізує, приводить в дію систему відповідна причина. У філософському контексті маємо тут вказати на існування не діалектичного зв’язку типу “причина-наслідок”, а тріалектичного (у сенсі парадигми “причина-діяльність-наслідок (до прикладу, фінансовий результат)”). Саме ця діяльність (функціонування системи, її розвиток тощо) і потребує управління. Подальші наші дослідження спрямовані на розкриття змісту та практичну реалізацію заходів щодо покращення наслідків функціонування соціо-еколого-економічних систем на засадах SEE-управління з урахуванням сучасних причин такого функціонування.

Висновки

Функціонування підприємств, організацій, установ має бути результативним. Зазначене вимагає адекватного вимірювання результативності відповідних процесів та оцінювання за сучасними методиками, що сприятиме дієвому управлінню нею.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Буреннікова Н.В., Ярмоленко В.О. SEE-управління на базі складових результативності як засіб підвищення дієвості процесу функціонування складних систем: сутність, методологія. *Бізнес Інформ*. 2016. № 1. С. 145-152.
2. Буреннікова Н. В., Ярмоленко В.О. Результативність процесу: системний, енергетичний та екофізичний підходи у контексті моделювання. *Бізнес Інформ*. 2023. № 6. С. 222-229.

Буреннікова Наталія Вікторівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємства і виробничого менеджменту Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, Україна, e-mail: n.burennikova@ukr.net

Гненний Ярослав Юрійович – магістрант кафедри економіки підприємства і виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна, e-mail: yaroslavgnenny@gmail.com

Burennikova Nataliia V. – Doctor. Econ. Sc., Professor, Professor of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine

Hnennyu Ya. – Master’s student of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine